

Limba română în Republica Moldova. Statutul constituțional al limbii române ca limbă oficială

VASILE-SORIN CURPĂN

CONSTANTIN-FLORENTIN GRĂDINARU

COSMIN-ȘTEFAN BURLEANU

Art. 13. – „Limba de stat, funcționarea celorlalte limbi”.

„(1) Limba de stat a Republicii Moldova este **limba moldovenească**, funcționând pe baza grafiei latine.

(2). Statul recunoaște și protejează dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la funcționarea **limbii ruse și altor limbi vorbite pe teritoriul țării**.

(3). Statul facilitează studierea limbilor de circulație internațională.

(4). Modul de funcționare a limbilor pe teritoriul Republicii Moldova se stabilește prin lege organică”.

Limba de stat în Republica Moldova este așa – zisa **limbă moldovenească**, scrisă cu litere latine.

Înainte de 01.09.1989 în Republica Socialistă Sovietică Moldovenească limba oficială era limba rusă. Limba așa – zis moldovenească era limba populației autohtone fiind tolerată. Scrierea se realiza cu ajutorul alfabetului chirilic.

Nu există o limbă moldovenească, după cum nu există o limbă muntenească, oltenească sau ardelenască.

Limba română are două mari dialecte: **dialectul nord – dunărean** sau **daco – român** vorbit de toți românii din nordul Dunării dar și din Dobrogea (inclusiv Cadrilater) din valea Timocului și din lunca Dunării (partea dreaptă, aflată pe teritoriul Serbiei și Bulgariei) și **dialectul sud – dunărean** care cuprinde: istro-română, megleno-română și macedo-română sau aromână.

În nordul Dunării și în Dobrogea limba română propriu-zisă – adică dialectul daco – român – este unitară existând mici diferențe, denumite **subdialecte** sau **graiuri**. Așa avem: graiul moldovenesc, graiul muntenesesc, graiul oltenesc etc.

Dar caracterul unitar al limbii române nu este afectat prin existența particularităților, a regionalismelor în limba noastră.

De sute de ani, savanții și cărturarii au precizat caracterul unitar al limbii române. De altfel, autoritățile ungare, austriece și respectiv austro-ungare (1867) niciodată nu au denumit

limba vorbită de românii din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș și Bucovina altfel decât **limba română** sau **limba valahă**.

Doar în Basarabia după 1812, autoritățile țariste au insistat asupra caracterului moldovenesc al provinciei, considerând limba autohtonilor români ca fiind o limbă moldovenească. După 1940 și respectiv 1944 sovieticii au continuat și au accentuat considerabil deznaționalizarea românilor, denumind, în continuare, limba română vorbită și scrisă de basarabeni cu sintagma „**limbă moldovenească**”.

Caracterul artificial al denumirii de limbă moldovenească este cunoscut de toată lumea de bună - credință.

Când limba română din R.S.S. Moldovenească a trecut la alfabetul latin toți românii au fost satisfăcuți și au așteptat revenirea la denumirea adevărată a limbii, mai ales în condițiile câștigării independenței teritoriului român transprutean în raport cu fosta U.R.S.S. Iată însă că în noul stat, autoritățile „moldovenești” continuă să denatureze adevăruri obiective, inacceptabile privitoare la națiunea română.

Continuarea utilizării la nivel constituțional a glotonimului „**limbă moldovenească**” constituie un sacrilegiu la adresa limbii noastre, a istoriei românilor și a culturii și civilizației naționale. Acum când cel puțin formal Republica Moldova este un stat independent, neanexat la Imperiul Rus, este de neînțeles atitudinea clasei politice chișinăuene, care fățiș promovează o politică profund antinațională.

În zadar protestele oamenilor de știință și de cultură, a profesorilor, a studenților și a elevilor basarabeni ! În zadar demonstrațiile și argumentele aduse de mari profesori și academicieni, lingviști și istorici ! Clasa politică moldovenească nu înțelege sau se prefacă că nu înțelege că limba română este limba vorbită de românii basarabeni. Că până la urmă graiul moldovenesc este doar un subdialect al limbii române și nu o limbă separată !!

Noi românii din Moldova încadrată în granițele României (de la Carpații Orientali la Prut) vorbim limba română iar ei „moldovenii”, adică românii din Moldova dintre Prut și Nistru și din partea transnistreană a Republicii Moldova vorbesc o altă limbă, limba moldovenească ?!?! Ce porcărie, ce nerușinare !!!!

Dar politicienii din Republica Moldova nu numai că nu au recunoscut limba română, în mod expres, ca limbă oficială a statului (râd până și rușii de bună – credință, intelectuali veritabili) dar au recunoscut și protejat păstrarea, dezvoltarea și funcționarea limbii ruse și a altor limbi vorbite pe teritoriul țării.

Așa fiind, în Basarabia nu se vorbește – în opinia Constituantului – limba română dar se protejează funcționarea nestingherită a limbii ruse, limba ocupantului din trecutul nu prea îndepărtat și a altor limbi: ucraineană, găgăuză !!! Poate la aceste „alte limbi” intră, în opinia parlamentarilor moldoveni, și **limba română** !!! vorbită măcar de cei care la recensământ se declară români și care țin de Patriarhia Română prin intermediul Mitropoliei Basarabiei !!!

În anul 2009 să insiști asupra existenței unei limbi moldovenești distinctă de limba română este o nerușinare fără margini !

Nu de mult s-a tipărit la Chișinău un dicționar moldo-român. Adică cuvintele din moldovenește trebuie traduse în românește și invers !!! Când conducătorii Republicii

Moldova se întâlnește cu oficialitățile române au nevoie de traducător, de interpret ?? Desigur, au nevoie dacă nu cunosc limba română sau dacă o cunosc insuficient, adică dacă „**nu posedă limba de stat**” cum pretinde Constituția Republicii Moldova [art. 78 alin. (2)]. Dar dacă „**nu posedă limba de stat**” cum de au ajuns să diriguieze destinele românilor basarabeni !?! Este o întrebare care își așteaptă încă răspunsul !!!

Dar fățărnicia și viclenia moldovenească nu are limite !!! Iată un exemplu concludent: „Sunt deosebit de emoționat și în același timp fericit că mă aflu la București și că am posibilitatea să discut cu domnul președinte Ion Iliescu. Împreună am analizat toate aspectele dezvoltării, colaborării și cooperării dintre Republica Moldova și România. Punctele de vedere coincid în majoritatea problemelor. Avem foarte mult de lucru împreună și, dacă toate cele ce au fost discutate vor fi traduse în viață, de acest lucru vor avea de câștigat **și românii din partea dreaptă și cei din partea stângă a Prutului**”. Aceasta este declarația d-lui Mircea Snegur, cu prilejul unei vizite la București !!! Păi, ori suntem toți români ori unii sunt români iar alții moldoveni ??

De atâta emoție și bucurie fostul președinte al Republicii Moldova **i-a numit pe locuitorii din partea stângă a Prutului ROMÂNI !!** (în anul 1991). Tot domnia sa preciza, în octombrie 2005, cu prilejul intrării Republicii Moldova în Consiliul Europei că: „cele două state – adică România și Republica Moldova – pornesc de la realități și țin seama de acordul de la Helsinki și Carta de la Paris”, adică mai explicit că pentru o bună bucată de vreme Moldova ex-sovietică va ființa ca stat separat de România !!!

Este un fapt pozitiv că în Republica Moldova se facilitează studierea limbilor de circulație internațională, cu condiția ca, pe lângă limba rusă, să fie studiate și limbile statelor apusene dezvoltate: engleză, franceză, germană, etc.